

Акт
обстеження лісових насаджень філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України», що
потребують проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів
у 2025 році та I кварталі 2026 року

21.10.2025

м. Дніпро

Нами, головним лісопатологом ДСЛП «Херсонлісозахист» МАЄВСЬКОЮ Ксенією, головним лісничим філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України» КАЧУР Наталією, начальником Новомосковського надлісництва філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України» ЗІДРОЮЮ Юрієм, лісничим Кочерезького лісництва Новомосковського надлісництва ГОНЧАРОМ Романом, помічником лісничого Новомосковського лісництва Новомосковського надлісництва МАРКОВОЮ Діною, було проведено 21.10.2025 року лісопатологічне обстеження лісових насаджень філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України» (далі – Філія) з метою призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на **загальній площі 46,5 га.**

Таксаційна характеристика обстежених ділянок відповідно до Проектів організації та розвитку лісового господарства (таксаційний опис, відомості поквартальних підсумків) 2014 року, наведена в таблиці:

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер підвиділу	Площа, можлива для експлуатації	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування 2014 року							Категорія захисності
						склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, куб. метрів на 1 гектар	
Кочерезьке	12	1	28,5		28,5	5ДЗЗЯЗ(90)1КЛП1ЯЗ(55) +БРС	90	0,7	3	21	32	225	3
Разом по лісництву			28,5		28,5								
Новомосковське	74	1	18,0		18,0	10СЗ+ТЧ	49	0,75	1А	23	30	375	2
Разом по лісництву			18,0		18,0								
Всього по філії			46,5										

З метою визначення причин виникнення патологічних процесів у лісових насадженнях Новомосковського надлісництва Філії, призначення в них заходів з поліпшення санітарного стану лісів, було проведено лісопатологічне обстеження лінійним методом шляхом візуального обстеження стану дерев, керуючись Санітарними правилами в лісах України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 року № 555.

Обстеженням встановлено:

Представлені для лісопатологічного обстеження лісові насадження Новомосковського надлісництва Філії характеризуються погіршенням санітарного стану внаслідок пошкодження дерев стовбуровими шкідниками та хворобами лісу, про що свідчать характерні симптоми та ознаки пошкодження, ураження, прояви шкідливих організмів на дереві або його частині, що відбиваються на здатності виконання деревом життєвих функцій (фотосинтезу, всмоктування вологи та поживних речовин) та призводить до ослаблення дерев, зменшення приросту та послідуочим всиханням.

Планують відбиратись у вибіркочу санітарну рубку, дерева всіх листяних порід IV – VI категорії стану, з інтенсивною суховершинністю від 2/3 крони до 100%, всиханням більше половини скелетних гілок по всій висоті крони, в невеликій кількості зломи вершин, поодинокі дерева з підірваною кореневою системою, з дугоподібними зігнутими стовбурами, з

нахилом нижньої та середньої частин стовбура понад 30 градусів від вертикальної осі, поодинокі завислі дерева, також спостерігаються поодинокі дерева з виходом плодкових тіл дереворуйнівних грибів – трутовиків на різній висоті стовбурів, які є збудниками стовбурових гнилей листяних деревних порід (дуб, ясен, клен та інші), локальне відшарування кори та пошкодження стовбуровими шкідниками, а саме короїдами, вусачами та златками.

Поодинокі на стовбурах листяних дерев були виявлені плодові тіла: справжнього трутовика, який вражає стовбури дуба, ясена, граба, клена, липи й інші, та викликає білу «мармурову» ядро – заболонну стовбурову гниль; несправжнього трутовика – білу ядрово-смугасту стовбурову гниль, корозійного типу, центральну гниль стовбурів та товстих гілок у граба та інших порід.

Своєчасне виявлення поширення трутовиків має важливе значення, так як дає змогу вчасно видаляти вражені дерева з насаджень, тим самим зменшуючи ймовірність подальшого поширення й зараженості спорами здорових дерев.

Абсолютно по всіх обстежених лісництвах, наявні поодинокі листяні дерева з ураженнями некрозно – раковими хворобами, а саме з поперечним раком дуба, коли рана охоплює 100% периметра стовбура, також наявні дерева листяних порід (ясен, дуб, клен, липа та інші породи), уражені східчастим раком, рани якого охоплені понад 1/2 периметра стовбура, зустрічаються з раковими утвореннями, заглибленими в стовбур.

На обстежених хвойних ділянках Новомосковського лісництва в кварталі 74 виділі 1, присутні дерева сосни IV - VI категорії стану: дерева з яскраво - червоною хвоєю, з світло-зеленою або жовтувато-зеленою та відсутньою хвоєю, які будуть відібрані у вибірково санітарну рубку.

При огляді дерев встановлено пошкодження стовбурів шкідниками з родини *Ipidae*: малим та великим сосновими лубоїдами. Відмічено також пошкодження вусачами рагієм ребристим й кореневим коротковусим та златками, про що свідчать наявність лялькових колісочок та характерних ходів на стовбурах. На оглянутих деревах відшарування кори локальне та повне. Також на окремих ділянках вищезазначених лісництв поодинокі спостерігались ознаки додаткового живлення лубоїдами – «стрижка пагонів».

Неприйняття швидких заходів з поліпшення санітарного стану в соснових насадженнях зумовить подальше поширення та масовий розвиток стовбурових шкідників по всій площі хвойних насаджень Філії. Стовбурові шкідники переносять спори з родини офіостомових грибів (*Ophiostoma*), які викликають враження деревини заболонною синьою гниллю (офіостома), що розвивається в ходах комах у заболонній частині стовбура.

На представлених для обстеження хвойних ділянках оглянутих лісництв, переважають дерева V категорії стану – свіжий сухостій. Тому важливим є оперативне вилучення свіжозаселених короїдами дерев з насаджень для зменшення чисельності стовбурових шкідників.

Висновок:

Таким чином, в обстежених лісових насадженнях Філії відмічається пошкодження дерев стовбуровими шкідниками: короїдами (малим та великим сосновими лубоїдами, заболонниками, вусачами, златками та із враженням насадження хворобами лісу (поодинокі поперечний рак дуба, східчастий рак листяних порід, стовбурові гнилі – викликані плодовими тілами дереворуйнівних грибів).

Обстежені ділянки Новомосковського лісництва в кварталі 74 виділі 1 **рекомендовано взяти на облік, як осередок комплексу стовбурових шкідників (короїди (малий та великий соснові лубоїди) із занесенням в Книгу обліку шкідників та хвороб лісу.**

Характер всихання поодинокий та груповий, ступінь всихання середня.

При проведенні вибіркової санітарної рубки в насадженнях Філії залишати дерева, які виконують важливі біоценологічні функції та дотримуватись показника повноти, встановленого для вибіркової санітарної рубки, згідно «Санітарних правил в лісах України».

Рекомендації та пропозиції:

1. В насадженнях, що втратили біологічну стійкість, пошкоджених стовбуровими шкідниками та вражених хворобами лісу, з метою недопущення розмноження та розповсюдження шкідливих організмів у прилеглих насадженнях, здійснити заходи з поліпшення санітарного стану лісів із застосуванням найефективніших методів та технологій відповідно до вимог встановлених «Санітарними правилами в лісах України».

2. З метою поліпшення санітарного стану лісів, обстежені насадження потребують проведення **вибіркової санітарної рубки на загальній площі 46,5 га.**

3. ДСЛП «Херсонлісозахист» рекомендує державній лісовій охороні Філії здійснювати моніторинг за поширенням шкідників лісу та проводити наземні біологічні заходи боротьби із шкідниками лісу, а саме розвішування у весняний період гнізд для птахів. В осередках розмноження комах-камбіофагів викладати зрубані дерева, які будуть пастками для шкідників і вилучатимуться після заселення їх шкідниками (ловильні дерева).

4. Заходи з поліпшення санітарного стану лісів виконувати згідно вимог «Санітарних правил в лісах України», затверджених постановою КМУ від 27.07.1995р. №555. Акт складений в 3-х примірниках.

Головний лісопатолог
ДСЛП «Херсонлісозахист»

Ксенія МАСВСЬКА

Головний лісничий
філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України»

Наталя КАЧУР

Начальник Новомосковського надлісництва
філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України»

Юрій ЗІДРА

Лісничий Кочерезького лісництва

Роман ГОНЧАР

Помічник лісничого Новомосковського лісництва

Діна МАРКОВА